

Кишилар нигма эхтиёж сезишса, ўша нарсага кўпроқ кизиқишиди. Албатта, эхтиёж учун интилиш барча мавжудотга хос. Аммо хеч бир мавжудот ўз эхтиёжи учун одам сингари фаол ҳаракат килмайди. Муайян пайтда мълум нарсаларга каттик кизиқиши орадан вакт ўтгач сусайди. Уларнинг кизиқишилар тұхтосиз тарзда ўзгари туради. Одамзот эхтиёж сезган, кизиқан нарсасини ўйдан бор килади, кизиқишилар сўнгун нарсалар эса аста-секин қадрсизланин боради. Ҳаётда бунга кўлтаб мисоллар топилиди.

Аслида адабий танқидчилик ҳам эхтиёж туфайли майдонга келган. Унинг шакланиши, равнани ўйлида не-не зотларнинг кабл кўри, кўз нури сарф бўлган. Адабиётга кишилар эътиборини жалб этиши, кизиқишиларни ўйлида адабий танқидчиликнинг хизматлари самарали бўлган. Энг муҳими, ўтган дavr мобайнидан ўқувчиларда адабий танқидчилик кизиқиши хиссия пайдо килинди. Бу кизиқин равнай, топди, адабий танқидчилик ўсиб улғайди, жамоатчилик эътиборини шеър, достон, хикоя, кисса, роман сингари ўзига тортди.

Кейнинг пайтларда адабий танқидчиликка бироз эътибор сусайди. Ўқувчилар унинг «махсулот»ларига кизиқан кўйди. Адабий танқидчилик тибобатлар деярли чикмай колди. Газета-журналлар саҳифалари онда-сонда кўринадиган тақриз, макалалар «бозорбон» тус ола бошлади. Танқидий макола, тақриз ёзи билан, асоссан, дисертация химоя килиш илингидаги тадқиқчилик шуғулланадиган бўлиб колди. Танқидчилик майдонидаги кўп йиллар фаол ҳаракатларини аксариюти by ишдан совиди. Танқидчиликни ўзининг энг севимли машгулоти деб билган саноқни мунаккидларига келди. Аммо бугунги танқидчилик фолиятида кўпроқ мактоб оханин устуналик килдайти. Эҳтимол, бозор шароити шундай тақриз, бозор шароити эдениклида мақташни ҳам

ФИКРИМИЗ МАВ҆ЕИ

дўндириб ўнинг кўяётгани йўк. Чунончи, айни пайтда янги асарлар тұхтосиз чоп этилмоқда, газета-журналларда мунтазам рашади янги романлар, киссалар, хикоялар, шеълар эълон килинмоқда. Адабий танқидчилик буларга хизиржалоб муносабати сезилилар эмас.

Ўтган йилда ўзбекистон адабиётни санъати, «Шарқ юлдузи» ёки бошқа нашарларда жамоатчилик эътиборини тортган бирорта жиддий тақриз ёки макола ёзлон килинмаган шундан дало-лат беради.

«Адабий танқидчилик та-

нализулу таъриди», дейиш ал-батта ҳукм эмас. Бу – бир мулҳоза, холос. Аммо бу гап ҳам умрими адабий танқидчилик майдонидаги ўтказган,

Манқидни танқид

шу соҳага бутун борлигини багишлаган ижодкорларга бир қадар малол келади. Аммо наҳора, ҳамма билганини гапидари...

Очигини айтганда, адабий танқидчиликка сустлик кечи ёки буғун юзага келган эмас. Ўнга ўқувчилар кизиқиши сунганига анча вақт бўлди. Ҳаракатсилик, «ланжлик»нинг кунгизига эса мунаккиднинг ўз ишидан етари манбафат кўрмаслиги ҳам сабаб бўлмоқда. «Танқидчилик шунақа касб эканни, унинг кетидан топган пулни шу маколага сарғлаган когоз пулига ёхуд машинка ҳақини қоплашига киёф кимайди», дейди Озод Шарафиддинов. Шундай бўлгач, табиикни майдонидаги ўтказган кишиларни ўзига таъриши... учун давлат ва жамоатчиликрагби зарур, дейди Сувон Мели. У «танқидчиликимизнинг келакаги яхши бўлишига умид бор», дейи таъриши.

Албатта, адабий танқидчилик фидойлари имкониятига етганича шу соҳанинг «юқини тортишмокда.

Ўтказнинг кўрилган бўлиб беради. Адабий танқидчиликни зарауди сизади.

Очигини айтганда, адабий танқидчиликка сустлик кечи ёки буғун юзага келган эмас. Ўнга ўқувчилар кизиқиши сунганига анча вақт бўлди. Ҳаракатсилик, «ланжлик»нинг кунгизига эса мунаккиднинг ўз ишидан етари манбафат кўрмаслиги ҳам сабаб бўлмоқда. «Танқидчилик шунақа касб эканни, унинг кетидан топган пулни шу маколага сарғлаган когоз пулига ёхуд машинка ҳақини қоплашига киёф кимайди», дейди Озод Шарафиддинов. Шундай бўлгач, табиикни майдонидаги ўтказган кишиларни ўзига таъриши... учун давлат ва жамоатчиликрагби зарур, дейди Сувон Мели. У «танқидчиликимизнинг келакаги яхши бўлишига умид бор», дейи таъриши.

Лекин умиднинг оқла-

ни тобора чўзиллаётir.

Албатта, адабий танқидчиликни зарауди сизади.

Очигини айтганда, адабий танқидчиликка сустлик кечи ёки буғун юзага келган эмас. Ўнга ўқувчилар кизиқиши сунганига анча вақт бўлди. Ҳаракатсилик, «ланжлик»нинг кунгизига эса мунаккиднинг ўз ишидан етари манбафат кўрмаслиги ҳам сабаб бўлмоқда. «Танқидчилик шунақа касб эканни, унинг кетидан топган пулни шу маколага сарғлаган когоз пулига ёхуд машинка ҳақини қоплашига киёф кимайди», дейди Озод Шарафиддинов. Шундай бўлгач, табиикни майдонидаги ўтказган кишиларни ўзига таъриши... учун давлат ва жамоатчиликрагби зарур, дейди Сувон Мели. У «танқидчиликимизнинг келакаги яхши бўлишига умид бор», дейи таъриши.

Лекин умиднинг оқла-

ни тобора чўзиллаётir.

Албатта, адабий танқидчиликни зарауди сизади.

Очигини айтганда, адабий танқидчиликка сустлик кечи ёки буғун юзага келган эмас. Ўнга ўқувчилар кизиқиши сунганига анча вақт бўлди. Ҳаракатсилик, «ланжлик»нинг кунгизига эса мунаккиднинг ўз ишидан етари манбафат кўрмаслиги ҳам сабаб бўлмоқда. «Танқидчилик шунақа касб эканни, унинг кетидан топган пулни шу маколага сарғлаган когоз пулига ёхуд машинка ҳақини қоплашига киёф кимайди», дейди Озод Шарафиддинов. Шундай бўлгач, табиикни майдонидаги ўтказган кишиларни ўзига таъриши... учун давлат ва жамоатчиликрагби зарур, дейди Сувон Мели. У «танқидчиликимизнинг келакаги яхши бўлишига умид бор», дейи таъриши.

Лекин умиднинг оқла-

ни тобора чўзиллаётir.

Албатта, адабий танқидчиликни зарауди сизади.

Очигини айтганда, адабий танқидчиликка сустлик кечи ёки буғун юзага келган эмас. Ўнга ўқувчилар кизиқиши сунганига анча вақт бўлди. Ҳаракатсилик, «ланжлик»нинг кунгизига эса мунаккиднинг ўз ишидан етари манбафат кўрмаслиги ҳам сабаб бўлмоқда. «Танқидчилик шунақа касб эканни, унинг кетидан топган пулни шу маколага сарғлаган когоз пулига ёхуд машинка ҳақини қоплашига киёф кимайди», дейди Озод Шарафиддинов. Шундай бўлгач, табиикни майдонидаги ўтказган кишиларни ўзига таъриши... учун давлат ва жамоатчиликрагби зарур, дейди Сувон Мели. У «танқидчиликимизнинг келакаги яхши бўлишига умид бор», дейи таъриши.

Лекин умиднинг оқла-

ни тобора чўзиллаётir.

Албатта, адабий танқидчиликни зарауди сизади.

Очигини айтганда, адабий танқидчиликка сустлик кечи ёки буғун юзага келган эмас. Ўнга ўқувчилар кизиқиши сунганига анча вақт бўлди. Ҳаракатсилик, «ланжлик»нинг кунгизига эса мунаккиднинг ўз ишидан етари манбафат кўрмаслиги ҳам сабаб бўлмоқда. «Танқидчилик шунақа касб эканни, унинг кетидан топган пулни шу маколага сарғлаган когоз пулига ёхуд машинка ҳақини қоплашига киёф кимайди», дейди Озод Шарафиддинов. Шундай бўлгач, табиикни майдонидаги ўтказган кишиларни ўзига таъриши... учун давлат ва жамоатчиликрагби зарур, дейди Сувон Мели. У «танқидчиликимизнинг келакаги яхши бўлишига умид бор», дейи таъриши.

Лекин умиднинг оқла-

ни тобора чўзиллаётir.

Албатта, адабий танқидчиликни зарауди сизади.

Очигини айтганда, адабий танқидчиликка сустлик кечи ёки буғун юзага келган эмас. Ўнга ўқувчилар кизиқиши сунганига анча вақт бўлди. Ҳаракатсилик, «ланжлик»нинг кунгизига эса мунаккиднинг ўз ишидан етари манбафат кўрмаслиги ҳам сабаб бўлмоқда. «Танқидчилик шунақа касб эканни, унинг кетидан топган пулни шу маколага сарғлаган когоз пулига ёхуд машинка ҳақини қоплашига киёф кимайди», дейди Озод Шарафиддинов. Шундай бўлгач, табиикни майдонидаги ўтказган кишиларни ўзига таъриши... учун давлат ва жамоатчиликрагби зарур, дейди Сувон Мели. У «танқидчиликимизнинг келакаги яхши бўлишига умид бор», дейи таъриши.

Лекин умиднинг оқла-

ни тобора чўзиллаётir.

Албатта, адабий танқидчиликни зарауди сизади.

Очигини айтганда, адабий танқидчиликка сустлик кечи ёки буғун юзага келган эмас. Ўнга ўқувчилар кизиқиши сунганига анча вақт бўлди. Ҳаракатсилик, «ланжлик»нинг кунгизига эса мунаккиднинг ўз ишидан етари манбафат кўрмаслиги ҳам сабаб бўлмоқда. «Танқидчилик шунақа касб эканни, унинг кетидан топган пулни шу маколага сарғлаган когоз пулига ёхуд машинка ҳақини қоплашига киёф кимайди», дейди Озод Шарафиддинов. Шундай бўлгач, табиикни майдонидаги ўтказган кишиларни ўзига таъриши... учун давлат ва жамоатчиликрагби зарур, дейди Сувон Мели. У «танқидчиликимизнинг келакаги яхши бўлишига умид бор», дейи таъриши.

Лекин умиднинг оқла-

ни тобора чўзиллаётir.

Албатта, адабий танқидчиликни зарауди сизади.

Очигини айтганда, адабий танқидчиликка сустлик кечи ёки буғун юзага келган эмас. Ўнга ўқувчилар кизиқиши сунганига анча вақт бўлди. Ҳаракатсилик, «ланжлик»нинг кунгизига эса мунаккиднинг ўз ишидан етари манбафат кўрмаслиги ҳам сабаб бўлмоқда. «Танқидчилик шунақа касб эканни, унинг кетидан топган пулни шу маколага сарғлаган когоз пулига ёхуд машинка ҳақини қоплашига киёф кимайди», дейди Озод Шарафиддинов. Шундай бўлгач, табиикни майдонидаги ўтказган кишиларни ўзига таъриши... учун давлат ва жамоатчиликрагби зарур, дейди Сувон Мели. У «танқидчиликимизнинг келакаги яхши бўлишига умид бор», дейи таъриши.

Лекин умиднинг оқла-

ни тобора чўзиллаётir.

Албатта, адабий танқидчиликни зарауди сизади.

Очигини айтганда, адабий танқидчиликка сустлик кечи ёки буғун юзага келган эмас. Ўнга ўқувчилар кизиқиши сунганига анча вақт бўлди. Ҳаракатсилик, «ланжлик»нинг кунгизига эса мунаккиднинг ўз ишидан етари манбафат кўрмаслиги ҳам сабаб бўлмоқда. «Танқидчилик шунақа касб эканни, унинг кетидан топган пулни шу маколага сарғлаган когоз пулига ёхуд машинка ҳақини қоплашига киёф кимайди», дейди Озод Шарафиддинов. Шундай бўлгач, табиикни майдонидаги ўтказган кишиларни ўзига таъриши... учун давлат ва жамоатчиликрагби зарур, дейди Сувон Мели. У «танқидчиликимизнинг келакаги яхши бўлишига умид бор», дейи таъриши.

Лекин умиднинг оқла-

ни тобора чўзиллаётir.

Албатта, адабий танқидчиликни зарауди сизади.

Очигини айтганда, адабий танқидчиликка сустлик кечи ёки буғун юзага келган эмас. Ўнга ўқувчилар кизиқиши сунганига анча вақт бўлди. Ҳаракатсилик, «ланжлик»нинг кунгизига эса мунаккиднинг ўз ишидан етари манбафат кўрмаслиги ҳам сабаб бўлмоқда. «Танқидчилик шунақа касб эканни, унинг кетидан топган пулни шу маколага сарғлаган когоз пулига ёхуд машинка ҳақини қоплашига киёф кимайди», дейди Озод Шарафиддинов. Шундай бўлгач, табиикни майдонидаги ўтказган кишиларни ўзига таъриши... учун давлат ва жамоатчиликрагби зарур, дейди Сувон Мели. У «танқидчиликимизнинг келакаги яхши бўлишига умид бор», дейи таъриши.

Лекин умиднинг оқла-

ни тобора чўзиллаётir.

Албатта, адабий танқидчиликни зарауди сизади.

Очигини айтганда, адабий танқидчиликка сустлик кечи ёки буғун юзага келган эмас. Ўнга ўқувчилар кизиқиши сунганига анча вақт бўлди. Ҳаракатсилик, «ланжлик»нинг кунгизига эса мунаккиднинг ўз ишидан етари манбафат кўрмаслиги ҳам сабаб бўлмоқда. «Танқидчилик шунақа касб эканни, унинг кетидан топган пулни шу маколага сарғлаган когоз пулига ёхуд машинка ҳақини қоплашига киёф кимайди», дейди Озод Шарафиддинов. Шундай бўлгач, табиикни майд

АДАБИЁТШУНОСЛИК

Сиз – шахри азимданинсиз, мен – кўхи баландланман, Лекин ахли дил қайдай бўлса мен ҳам андаман. Султонимани гадоман, сайдмани ё гулом, Куним, уйоним банда, бандадирман, бандаман!

Қалъай иймоннинг посбони эдим, Ишку муҳаббатнинг достони эдим. Ваҳ, мардум билмади жон фило қиссан, Балки, мен ерданас, осмони эдим.

Янгратни ҳам яратни дил кигира, рақси само, Мен борай ўздин яна ҳар сорига, рақси само. Қўл эмас қўллар – қионт, ёздим, мана, парвуз учун, Восили эт холиқо дийдорига, рақси само.

Бандай фоиф, кўзинг оч, мен дилгинти дил қилас, Ҳам тариқат, ҳам ҳақидат шевасин табдил қилас. Сен учун дунёйни дун шароб тўла хумриг магар, Мен ўшал дунёни тошига урибон чил-чил қилас.

Анчайин ҳоригон кўринаман...

Мен энди қаригон кўринаман.

Оташ давралара оёқ тортмас,

Хильватта доригон кўринаман.

Қиззалдоқзор эрди, умр томидан

Бутун қор курагон кўринаман.

Чиноримни қулатди барқ қай кун,

Анинг-ла қулагон кўринаман.

Дўсти дилдору ёр кани, ўзни

Рўёға ўрагон кўринаман.

Отам дерди, ҳақиди ўзга дўст юйк,

Мен ҳақ дўст сўрагон кўринаман.

БУ БОЛАЛАР...
Койманн сиз уларни кўп,
Нолиманн, «одам бўлмайди»...

Бу болалар, сезаянман,
Ландавур, там-там бўлмайди.

Оташ бўлар, чўт бўлади,
Айттан сўзи ўқ бўлади.
Бироз ўқар, шўх бўлади,
Ланжу ложарам бўлмайди.

Отант-бозор, онанг-бозор,
Кимга пул керак, кимга – ор.
Арава торадио зинҳор
Каззоб, муттаҳам бўлмайди.

Жони-тани, фикри солим,
Бири – тоби, бири – олим.
Шоҳсунуда бири голиғ,
Боши этиқ, ҳам бўлмайди.

Ишқ бобида тезлардан ҳам –
Тездири, рашики бизлардан ҳам.
Чунки қўзларди ҳам
Гоҳ қутргуф қарар бўлмайди.

Дунӣ кенгидр – Париж, Пекин...
Қўраверар секин-секин.
Кўнглига котидай лекин
Бирор юрт маддам бўлмайди.

Қилип дунё дэъвойини,
Билгани соҳ «хөвояюни»...

Ўқиб турса Навоини,

Бу болалар кам бўлмайди!

Давоми. Боши ўтган сонда.

«Звезда Востока», «Шарқ юлдузи»да чиқ-кан проблематик мақолаларнингиздан кейин қандай асарлар ёздингиз? Қандай тадқиқотлар яратдингиз?

– Уша пайтлари менинг кўпроқ назарий масалалар кишигитирган. Университетда 80 соатлик «Бадиий маҳорат сирлари» деган мавзуда маърузалар ўқиганинан. Шу маърузаларнинг ҳаммаси ҳам нашр этилиб улугрган эмас. Композиция масаласи билан каттиқ шугулланганман. Композициянинг моҳияти, сюжет нима, конфликт нима – шу каби назарий масалалар билан шугулланганман. Эсимда: «Навоий» романнин композицияси» деган (рус тилида) катта иш бошлагандим. 150 бет бўлган. Илмий жиҳатдан ниҳоятда қизиқаралаш иш эди. Тадқиқотда «Навоий» романнинг ҳар бир эпизодини ўрни, ҳар бир образини ўрни белгиланган эди. Умуман, рус тилида ёзилган «Ўзбек романни», «Ўзбекнинг улуг ёзувчилири» деган иккни китоб ҳам тъярлగанинан.

Обйек манзуларни таҳлил этиётгандими Абдулла Қодирийнинг «Ўтган кунлар» романни қайта нашр этилди.

Анчайин ҳоригон кўринаман...

Мен энди қаригон кўринаман.

Оташ давралара оёқ тортмас,

Хильватта доригон кўринаман.

Қиззалдоқзор эрди, умр томидан

Бутун қор курагон кўринаман.

Чиноримни қулатди барқ қай кун,

Анинг-ла қулагон кўринаман.

Дўсти дилдору ёр кани, ўзни

Рўёға ўрагон кўринаман.

Отам дерди, ҳақиди ўзга дўст юйк,

Мен ҳақ дўст сўрагон кўринаман.

Анчайин ҳоригон кўринаман...

Мен энди қаригон кўринаман.

Оташ давралара оёқ тортмас,

Хильватта доригон кўринаман.

Қиззалдоқзор эрди, умр томидан

Бутун қор курагон кўринаман.

Чиноримни қулатди барқ қай кун,

Анинг-ла қулагон кўринаман.

Дўсти дилдору ёр кани, ўзни

Рўёға ўрагон кўринаман.

Отам дерди, ҳақиди ўзга дўст юйк,

Мен ҳақ дўст сўрагон кўринаман.

Анчайин ҳоригон кўринаман...

Мен энди қаригон кўринаман.

Оташ давралара оёқ тортмас,

Хильватта доригон кўринаман.

Қиззалдоқзор эрди, умр томидан

Бутун қор курагон кўринаман.

Чиноримни қулатди барқ қай кун,

Анинг-ла қулагон кўринаман.

Дўсти дилдору ёр кани, ўзни

Рўёға ўрагон кўринаман.

Отам дерди, ҳақиди ўзга дўст юйк,

Мен ҳақ дўст сўрагон кўринаман.

Анчайин ҳоригон кўринаман...

Мен энди қаригон кўринаман.

Оташ давралара оёқ тортмас,

Хильватта доригон кўринаман.

Қиззалдоқзор эрди, умр томидан

Бутун қор курагон кўринаман.

Чиноримни қулатди барқ қай кун,

Анинг-ла қулагон кўринаман.

Дўсти дилдору ёр кани, ўзни

Рўёға ўрагон кўринаман.

Отам дерди, ҳақиди ўзга дўст юйк,

Мен ҳақ дўст сўрагон кўринаман.

Анчайин ҳоригон кўринаман...

Мен энди қаригон кўринаман.

Оташ давралара оёқ тортмас,

Хильватта доригон кўринаман.

Қиззалдоқзор эрди, умр томидан

Бутун қор курагон кўринаман.

Чиноримни қулатди барқ қай кун,

Анинг-ла қулагон кўринаман.

Дўсти дилдору ёр кани, ўзни

Рўёға ўрагон кўринаман.

Отам дерди, ҳақиди ўзга дўст юйк,

Мен ҳақ дўст сўрагон кўринаман.

Анчайин ҳоригон кўринаман...

Мен энди қаригон кўринаман.

Оташ давралара оёқ тортмас,

Хильватта доригон кўринаман.

Қиззалдоқзор эрди, умр томидан

Бутун қор курагон кўринаман.

Чиноримни қулатди барқ қай кун,

Анинг-ла қулагон кўринаман.

Дўсти дилдору ёр кани, ўзни

Рўёға ўрагон кўринаман.

Отам дерди, ҳақиди ўзга дўст юйк,

Мен ҳақ дўст сўрагон кўринаман.

Анчайин ҳоригон кўринаман...

Мен энди қаригон кўринаман.

Оташ давралара оёқ тортмас,

Хильватта доригон кўринаман.

Қиззалдоқзор эрди, умр томидан

Бутун қор курагон кўринаман.

Чиноримни қулатди барқ қай кун,

Анинг-ла қулагон кўринаман.

Дўсти дилдору ёр кани, ўзни

Рўёға ўрагон кўринаман.

Отам дерди, ҳақиди ўзга дўст юйк,

Мен ҳақ дўст сўрагон кўринаман.

Анчайин ҳоригон кўринаман...

Мен энди қаригон кўринаман.

Оташ давралара оёқ тортмас,

Хильватта доригон кўринаман.

Қиззалдоқзор эрди, умр томидан

Бутун қор курагон кўринаман.

Чиноримни қулатди барқ қай кун,

Анинг-ла қулагон кўринаман.

Дўсти дилдору ёр кани, ўзни

Рўёға ўрагон кўринаман.

Отам дерди, ҳақиди ўзга дўст юйк,

Мен ҳақ дўст сўрагон кўринаман.

Анчайин ҳоригон кўринаман...

Мен энди қаригон кўринаман.

Оташ давралара оёқ тортмас,

Хильватта дор

Мирзо Бобур иходи Шарк ва Гарб олимлари томонидан мунтазам равида таджик этиб келинмоқда. Ҳусусан, «Бобурнома» бу жиҳатдан ўзига хос тарихий анванига эга. Асар XIX асрнинг иккича яримдаги бошлаб дунёнинг турила мемлакатларида бир неча маротаба нашр қилинган. Фақат 1993—1995 йиллар мобайнидагина «Бобурнома»нинг иккиси нашари амалга ошиди. Биринчisi американлик олими У.Тэкстон томонидан 1993 йили чоғлиган турли олими Эйжи Мано турларгандан турт туркӣ кӯлъесма ва бир форсий таржими асосидаги танқидӣ матнди. Япон олимининг илмий изоҳори шарҳлари келтирилган китоби ҳозирги кунда «Бобурнома»нинг энг кимматли нашари хисобланади. Едгорлик матни араб алифбасида бўлиб, «Бобурнома»нинг Хайдарбод нусхаси асос си-

фатида олинган. Ушбу нусха (тахминан 1700-йиллари күчирилган) нисбатан тўлиқ, кадимий хисобланади.

Биз Эйжи Мано нашрияга россияниш шарқшунос Турсун Султонов томонидан ёзилган тақриза («Восток» журнали, 1996, 5-сон) Бобур куллиётининг (2249-сакланыш раками) тавсифи ўрин олган. Тавсифга кўра, кўлъезма 1036 саҳифадан

БОБУР КУЛЛИЁТИНИНГ ТЕХРОН НУСХАСИ

иборат ва 1528 (хижрий 935) йили кўчирилган. Бирок кўлъесманнинг квадра кўчирилганини ватошиб манома. Асар матни қора сиёҳда ёзилган, Ҳаракатлар (зери забар) кўйилган ва туркӣ матнадан сунг унинг тагидан кизил сиёҳда сўзма-сўз форсий таржимаси берилган, ҳошияда эса тушуниши кийин айрим сўзлар и з о х и б о р

Маддикомӣ, ахборот

да ишланган, бошида туркӣ бўрк. Бўрда эса миллӣ нақшлар билан бирга ҳумоқуш тасвири. Ҳумоқадим аждодларимизда юқсанклини ва бегуборлик рашми бўлган.

Албомдан ҳоҳон Билга шарафига тикланган мажмӯа материалиларида ўрин олган. Булар улкан битигитош, унинг остидаги тошбака, битигитош синиб тушган тош парчалари, инсон ва

кўчкор ҳайкаллари, балбаллар, тўшамалар, бино ва устун колдиклари, сопол парчалари... Ҳозирги кезда битигитош маҳсус бинога келтирилган сакланмоқда. Бу қадр маҳмуда казилма ишлари хам олиб борилди. Бунинг исботи сифатига «Бобурнома»нинг юқоридаги сўнгги иккиси нашрини айтиш мумкин. Шу ўринда яна бир

Ёдгорликлар орасидан

Хайр Тамир қояларидаги битигитош ўрин олган. Малумки, Урхун ёдгорликлари комплекслига кирувчи бошча тикитилган. Лекин Хайр Тамир битигитош кояга сиёҳ билан ёзилган ягона ёдгорликлари.

Мўгулистанда сакланнган Уйгур хоконлиги даврига мансуб обидалар хам ўтакомил этган. Бирор оларга мансуб обидалар хам ўтакомил этган шаклида. Ҳарфларнинг кўрничи, бошча тикитилган ўйларни сакланмоқда. Бу қадр маҳмуда кизилма ишлари хам олиб борилди. Казишма чоғида гўрдан ўтга ёзилган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.

Кабротон битигитошни ёзувчи мажмумида ўтакомил этган ўтёбаш чиқкан.

Билга хоҳон мажмуми 732 йили унинг ўйли Тангри хоҳон тарафидан тикланган.